USAID FROM THE AMERICAN PEOPLE | pact building local promise. | MERCY CORPS | CPI COMMUNITY PARTNERS INTERNATIONAL | Save the Children | Network Activities Group

Advancing Community Empowerment in Southeastern Myanmar Project (ACE)

နှမ်းသီးနှံ စိုက်ပျိုးခြင်းဆိုင်ရာ အလေ့အကျင့် ကောင်းများ

နှမ်းသီးနှံ စိုက်ပျိုးခြင်းဆိုင်ရာ အလေ့အကျင့်ကောင်းဆိုသည်မှာ စားသုံးသူ လက်ဝယ်ရောက်သည်အထိ ထုတ်လုပ်မှု ကွင်းဆက်တိုင်းတွင် စားသုံးသူအတွက် အန္တရာယ်ဖြစ်စေသည့် ကူးစက်ညစ်ညမ်းမှု အနည်းဆုံးဖြစ်စေရန် လိုက်နာရမည့် နည်းလမ်းများဖြစ်သည်။ ၎င်းအချက်များမှာ -

၁။ စိုက်ပျိုးမြေ

စိုက်ပျိုးသည့်မြေသည် ဓာတုနှင့် ဇီဝဆိုင်ရာ အန္တရာယ်ကင်းသည့် မြေဖြစ်ရမည်။ မြေနေရာ ရွေးချယ်မည်ဆိုလျှင် ရေမဝပ်သော နုန်းမြေ (သို့မဟုတ်) သဲနုန်းမြေ (သို့မဟုတ်) နုန်းစနယ်မြေ (သို့မဟုတ်) မြေနီသဲဝန်းမြေ များနှင့် ရေသွင်းရေထုတ် ကောင်းမွန်သော မြေ ဖြစ်ရန်လိုသည်။

၂။ ရေ

နှမ်းစိုက်ခင်းတွင် အသုံးပြုသောရေ အရည်အသွေးသိရှိ စစ်ဆေးရန်နှင့် သင့်တော် ကောင်းမွန်သော ရေအရည်အသွေးဖြင့် စနစ်တကျ ရေပေးသွင်းရန် လိုအပ်သည်။

၃။ မျိုးစေ့

ဈေးကွက်ရှိပြီး / ရေမြေဒေသနှင့် ကိုက်ညီသော မိုးခေါင်ဒဏ်ခံနိုင်သော၊ ခြ၊ ပိုးမွှားနှင့် မျိုးစေ့အောင်၊ ရောဂါကင်းစင်သော မျိုးကိုရွေးချယ်စိုက်ပျိုးရမည်။ မျိုးရရှိသည့် ဒေသ/နေရပ်နှင့် ဖြန့်ဝေရောင်းချသူအမည် များကို မှတ်တမ်းတင်ထားရှိရမည်။

၄။ မြေဩဇာနှင့် မြေဆီလွှာ အာဟာရဖြည့်စွက်ခြင်း

မြေကြီး၏ ဂုဏ်သတ္တိတိုးပွားစေရန် ဆွေးမြေ့နေသော သဘာဝမြေဩဇာ (သို့မဟုတ်) ရောဂါကင်းသော နှမ်းရိုးပြတ်များကို ဆွေးမြေ့အောင် ပြုလုပ်ခြင်း (သို့မဟုတ်) သစ်စိမ်းမြေဩဇာကျွေးခြင်းများကို နှစ်စဉ်ပြုလုပ်သင့်သည်။ (တစ် ဧက ၃ တန်မှ ၅ တန် အထိ) ကျွဲ၊ နွား၊ တိရိစ္ဆာန် အညစ်အကြေးများကို (၃-၄) လအထိ ကောင်းစွာဆွေးမြေ့ပြီးမှ မြေဩဇာအဖြစ် ထည့်သွင်းအသုံးပြုရမည်။ စိုက်ပျိုးသည့်မြေ၏ အာဟာရဓာတ်ပါဝင်မှု စစ်ဆေး၍ မြေဩဇာကျွေးခြင်းပုံစံများ၊ သီးနှံစိုက်ပျိုးရေး မှတ်တမ်းများရေးဆွဲ ဆောင်ရွက်ရမည်။ တရားဝင်မှတ်ပုံတင်ထားသော နည်းပညာပိုင်းအရ တောင်းခံထားသော မြေဩဇာ၊ ရွက်ပြန့်မြေဩဇာများ၊ မြေဆီလွှာဖြည့်စွက်ပစ္စည်းများ ဝယ်ယူသုံးစွဲရာတွင် မှတ်တမ်းထားရှိ၍ စနစ်တကျ သုံးစွဲရမည်။ သို့မှသာ မြေဆီလွှာ/ ပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းစေမှုနည်းပြီး သီးနှံအရည်အသွေး ဘေးကင်းလုံခြုံ စိတ်ချရမှု ရရှိစေမည်။

၅။ စိုက်ပျိုးရေးသုံးဓာတုဆေးနှင့် အခြားဓာတုပစ္စည်းများ

ဘက်စုံပိုးမွှားကာကွယ်ရေးစနစ်များ အသုံးပြုခြင်းဖြင့် ဓာတုဆေးအသုံးပြုမှု လျော့နည်းစေရမည်။ တရားဝင် မှတ်ပုံတင်ထားသော အပင်ထွက်ပိုးသတ်ဆေး (တမာ) နှင့် အဏုဇီဝ ပိုးသတ်ဆေးများကို သုံးစွဲရမည်။ ဓာတုဆေး အသုံးပြုရန်လိုအပ်ပါက တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုထားသော ဓာတုဆေးကိုသာ သုံးစွဲရမည်။ ပိုးသတ်ဆေး/ မြေဩဇာဥပဒေ / နည်းဥပဒေများနှင့်အညီ ပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းမှုနှင့် လူသားတို့၏ ကျန်းမာရေးထိခိုက်မှုများမဖြစ်စေရန် ဂရုပြုဆောင်ရွက်ရမည်။ ဆေးဖြန်းပြီးနောက် မရိတ်သိမ်းမီနှင့် ရိတ်သိမ်းပြီး စောင့်ဆိုင်းရမည့် ရက်ကာလအပိုင်းအခြားများကိုအတိအကျ လိုက်နာရမည်။ ပိုးသတ်ဆေးစနစ်တကျ ကိုင်တွယ်သုံးစွဲနည်းသင်တန်းများ တက်ရောက်၍ ဓာတုဆေးများ ဝယ်ယူ/ သုံးစွဲ / စွန့်ပစ်မှုတို့ကို စနစ်တကျ မှတ်တမ်းထားရှိရမည်။

၆။ အပင်စိုက်ပျိုးခြင်းနှင့် ပြုစုစောင့်ရှောက်ခြင်း

အရည်အသွေးကောင်း (နှမ်းသီးနှံ) စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ရန် အောက်ပါ နည်းလမ်းများကို လိုက်နာဆောင်ရွက်သင့်သည်။

- မိုးကြို (ဖေဖော်ဝါရီ/မတ်)၊ မိုးရာသီ (မေ/ဇွန်)၊ ဆောင်းရာသီ (စက်တင်ဘာ) လများတွင် စိုက်ပျိုးသင့်သည်။
- တစ်ဧကလျှင် မျိုးစေ့နှုန်းထား (၁.၅–၂ ပြည်) သုံးစွဲပြီး၊ မျိုးစေ့သန့်စင်မှု (၉၈%)၊ အပင်ပေါက် (၈၀%) အထက်ရှိသင့်သည်။
- မြေဆွေးရောဂါကာကွယ်ရန်မျိုးစေ့ကိုမှို သတ်ဆေး လူးနယ်စိုက်ပျိုးပါ။
- မြေအနက် (၆) လက်မအထိ ထယ်ရေး နယ် / ထွန်ရေးညက်ရရှိရန် မြေပြင်ရမည်။
- တစ်ပင်တိုင်မျိုးအတွက် တန်းကြား/ ပင်ကြား (၁၂x၄) လက်မ ၊ ကိုင်းဖြာမျိုးအတွက် တန်းကြား/ပင်ကြား (၁၅x၄) လက်မဖြင့် တစ်ဧကစာဝင်ဆန့် အပင်ဦးရေ တစ်သိန်း ကျသင့်သည်။
- မျိုးစေ့အတိမ်အနက် (၁.၅–၂) လက်မရှိသင့်သည်။
- ရေသွင်း / ရေထုတ်မြောင်းများ စနစ်တကျပြင်ဆင်ရမည်။
- မှုမှန် (၆)ရွက် ထွက်ချိန် / အပင်သက်တမ်း (၁၄)ရက်သားတွင် သားခွဲရမည်။
- မြေသြဇာမကျွေးခင် ပေါင်းမြက်များ ရှင်းလင်းရန်လိုအပ်ပြီး လုံလောက်သော အစိုဓာတ်ရှိရမည်။

၇။ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် အခြားဆက်စပ်ပစ္စည်းများ

လယ်ယာသုံးကိရိယာ၊ ကြိတ်ခွဲစက်၊ အဆင့်အတန်းခွဲစက်များ သန့်ရှင်းစွာထားရမည်။ မြေသြဇာ၊ ဓာတုဆေး ထုပ်ပိုးထားသည့် ထုပ်ပိုးခွံများဖြင့် ထွက်ကုန်သီးနှံများကိုထည့်ခြင်း၊ သိုလှောင်ခြင်း မပြုလုပ်ရပါ။

၈။ ရိတ်သိမ်းခြင်းနှင့် ထွက်ကုန်ပြုပြင်ခြင်း

နှမ်းစိုက်ခင်းတစ်ခုလုံး အဝါရောင်သန်းလာချိန် (သို့မဟုတ်) နှမ်းပင်စည်ရှိ အလယ်သီးထောင့်ကို ခွဲကြည့်၍ တစ်ညထား (နှမ်းနက်မျိုး – နှမ်းစေ့အရောင်ပြောင်း၊ နှမ်းဖြူမျိုး၌ နှမ်းစေ့အရောင်မပြောင်းပါက) ရင့်မှည့်ချိန်ရောက်၍ ရိတ်သိမ်းသင့်သည်။

မရင့်မှည့်ခင်ရိတ်သိမ်းခြင်း၊ နောက်ကျ၍ ရိတ်သိမ်းခြင်းများကို ရှောင်ရှားနိုင်ရန် ရိတ်သိမ်းပြီးချိန်တွင် နှမ်းများကို ချက်ချင်းထောင်ရမည်။ မထောင်နိုင်လျှင် ခပ်ပါးပါးဖြန့်ထားပေးရမည်။

နှမ်းများကို ၂ ရက်ထက်ပို၍ပုံမထားသင့်ပါ။ အကယ်၍ ရက်အတော်ကြာ ပုံထားမိလျှင် နှမ်းအရောင်များပြောင်းကာ အရသာခါးလာမည်ဖြစ်သည့်အပြင် အက်စစ်ဓာတ် ၂% ထက်ပိုများသွားပါက ဈေးကွက်တွင် ဝယ်လိုအားကျဆင်းသွားမည်ဖြစ်သည်။

နှမ်းများရိတ်သိမ်းပြီး နှမ်းဂျပိုးမည်းကျရောက်နိုင်သဖြင့် နှမ်းထောင်သောနေရာများအား သန့်ရှင်းခြောက်သွေ့ရန်လိုအပ်သည်။ နှမ်းဂျပိုးမည်း ကာကွယ်နှိမ်နင်းရန် ဓာတ်ကြွင်းအာနိသင်နည်းသည့် ဓာတုဆေးများကိုသာ အညွှန်းအတိုင်းသုံးစွဲသင့်သည်။ နှမ်းစေ့များ အစိုဓာတ် (၉%) ရှိချိန်တွင် နှမ်းမျိုးရောများ သန့်စင်ခြင်း၊ ဖုန်ခဲသဲများသန့်စင်ခြင်းတို့ကို စက်အား၊ လူအားဖြင့် ဆောင်ရွက်ရမည်။

ရိတ်သိမ်းပြီးသော သီးနှံများအား ထည့်ရာတွင် အသုံးပြုသည့် ထည့်စရာအိတ်ခွံ စသည်တို့ကို သန့်ရှင်းခြောက်သွေ့အောင်ပြုလုပ်ထားရမည်။ နိုင်ငံခြားသို့ တင်ပို့မည်ဆိုပါက တင်ပို့မည့်နိုင်ငံအလိုက် သတ်မှတ်ထားသည့် စံချိန်စံညွှန်းများနှင့် ကိုက်ညီရန် သိုလှောင်ကာလအတွင်း သိုလှောင်ပိုးကာကွယ်ဆေးများ အသုံးပြုရာ၌ ညွှန်ကြားချက်များကို လိုက်နာရမည်။

၉။ သိုလှောင်ခြင်းနှင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ခြင်း

- သိုလှောင်ရုံမရှိပါက အထူးသိုလှောင်အိတ်များ (Super Bags) ၊ သံပုံးများ၊ ပုတ်များဖြင့် သိုလှောင်ရမည်။
- လောင်စာဆီ၊ ပိုးသတ်ဆေးနှင့် ဓာတ်မြေဩဇာများကို ထွက်ကုန်များနှင့် ရောနှော မထားရ။
- သိုလှောင်ပိုးများ ကာကွယ်ရန်အတွက် သိုလှောင်ကာလအတွင်း သတ်မှတ်ဆေးအမျိုးအစားအား သတ်မှတ်နှုန်းထားအတိုင်း သုံးရမည်။
- သယ်ယူပို့ဆောင်မည့်ယာဉ်များကို အသုံးမပြုမီသန့်ရှင်းမှု၊ ဓာတုဆေးဖိတ်စင်မှု၊ အခြားပစ္စည်းများနှင့် ပိုးမွှားကျရောက်မှု ရှိ/မရှိကို စစ်ဆေးပြီး မည်သည့်ငွေ့ရည်ဖွဲ့မှု မရှိဘဲ ခြောက်သွေ့နေရန် လိုအပ်သည်။
- ထွက်ကုန်များကို ဓာတု၊ ဇီဝဗေဒနှင့် ရုပ်ဝတ္ထုဆိုင်ရာညစ်ညမ်းမှု အန္တရာယ်ရှိသော ကုန်ပစ္စည်းများနှင့် သီးခြားခွဲ၍ သိုလှောင် သယ်ဆောင်မှုပြုသင့်သည်။

၁၀။ အဆောက်အဦဆောက်လုပ်ထားခြင်း

- အဆောက်အဦများကို တိရစ္ဆာန်နှင့် တိရိစ္ဆာန်အစာများ ထားသောနေရာများ၊ မြေဆွေးထားသော နေရာများနှင့် နီးကပ်စွာ မရှိသင့်ပါ။
- အဆောက်အဦ အောက်ခံအခင်းကို အသုံးမပြုမီ သန့်ရှင်းမှု၊ ဓာတုဆေးများဖိတ်စင်မှု၊ အခြားပစ္စည်းများနှင့် ပိုးမွှားကျရောက်မှုတို့ကို စစ်ဆေးရမည်ဖြစ်ပြီး သန့်စင်အောင် ပြုလုပ်ကာ အကာအကွယ်ပစ္စည်းများဖြင့် ဖုံးအုပ်ထားရမည်။
- နှမ်းအိတ်များကို နံရံ၊ ကြမ်းပြင်၊ အစိုဓာတ်တို့နှင့် တိုက်ရိုက် ထိတွေ့မှုမရှိစေရန် ဝါးကပ် (သို့မဟုတ်) သစ်သားအခင်းများပေါ်တွင်သာ သိုလှောင်သင့်သည်။

၁၁။ တိရစ္ဆာန်နှင့် ဖျက်ပိုးများ ထိန်းချုပ်ခြင်း

- သန့်စင်ပြီးသော နှမ်းများကို ကိုင်တွယ် ပြုပြင်၊ ထုတ်ပိုး၊ သိုလှောင်သည့်နေရာများ အနီးတဝိုက်တွင် အင်းဆက်ဖျက်ပိုးများ၊ ကြွက်၊ ငှက်များ မဖျက်ဆီးနိုင်ရန် ကြိုတင် စီမံကာကွယ်ထားရမည်။
- ထွက်ကုန်များ၊ ထုပ်ပိုးခွံပစ္စည်းများနှင့် အခြားပစ္စည်းများကို ညစ်ညမ်းမှု အန္တရာယ် အနည်းဆုံး ဖြစ်စေရန် အတွက် သတ်မှတ်နေရာတွင်ထားပြီး ထားရှိသည့်နေရာကိုလည်း မှတ်သား ထားသင့်သည်။

၁၂။ အထောက်အထားနှင့် မှတ်တမ်းများ

အသုံးပြုခဲ့သည့် စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ အလေ့အကျင့်ကောင်း မှတ်တမ်းများကို လိုအပ်လာပါက စစ်ဆေးနိုင်ရန် အနည်းဆုံး (၂) နှစ်စာ သိမ်းဆည်းထားရမည်။ လက်ရှိ အသုံးပြုလျက်ရှိသော စိုက်ပျိုးရေး အလေ့အကျင့်ကောင်းများကို ဆက်လက်မှတ်တမ်း တင်ထားရှိသင့်သည်။

၁၃။ နောက်ကြောင်းပြန်စစ်ဆေးခြင်း နှင့် ပြန်လည်သိမ်းဆည်းခြင်း

သီးနှံစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်သည့် နေရာအား နောက်ကြောင်းပြန် စစ်ဆေးနိုင်ရန် အတွက် ထုတ်ပိုးပစ္စည်းများအပေါ်တွင် သိသာထင်ရှားသည့် အမှတ်အသားနှင့် မှတ်ပုံတင် အမှတ်အသား ပြုလုပ်ခြင်းနှင့် သီးနှံ ထွက်ကုန်တင်ပို့ရာနေရာ၊ ပမာဏနှင့် ပေးပို့သည့် ရက်စွဲကို မှတ်တမ်းထားရှိရမည်။

၁၄။ သင်တန်း

ထုတ်လုပ်မှုကွင်းဆက်အတွင်း ပါဝင်သူများအား ကောင်းမွန်သည့် စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ အလေ့အကျင့်ကောင်းများ၊ ဘက်စုံပိုးမွှားရောဂါ ကာကွယ်နှိမ်နင်းရေး သင်တန်းများကို ပို့ချပေးသင့်သည်။ စိုက်ပျိုး ထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ သင်တန်းများ ကျင်းပပြီး တက်ရောက်ခဲ့သည့် သင်တန်းများကို မှတ်တမ်းတင်ထားရမည်။

၁၅။ ဆောင်ရွက်ကျင့်သုံးမှုများကို ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း

နှမ်းသီးနှံထုတ်လုပ်သူများအနေဖြင့် ကျင့်သုံးသည့်နည်းလမ်းများ မှန်ကန်မှု ရှိ/မရှိ သိရှိရန် အနည်းဆုံး တစ်ရာသီ တစ်ကြိမ်ပြန်လည်သုံးသပ်ပြီး ချို့ယွင်းမှုများ တွေ့ရှိပါက မှန်ကန်အောင်ပြုပြင်ဆောင်ရွက် မှတ်တမ်းတင် သိမ်းဆည်းထားရမည်။

လုပ်ငန်းများ စတင်ဆောင်ရွက်သည်မှ နောက်ဆုံးထုတ်လုပ်ဖြန့်ဖြူးသည်အထိ လိုအပ်ချက်များအပေါ် အကြံဉာဏ်များ ရယူရမည်။

၁၆။ တစ်ကိုယ်ရည်သန့်ရှင်းရေးနှင့် လုပ်သားများဘဝသာယာဝပြောရေး

စားသုံးကုန်များကို ကိုင်တွယ်မည့် အလုပ်သမားများတွင် သင့်တော်သည့်တစ်ကိုယ်ရည်သန့်ရှင်းရေး ဗဟုသုတများရှိရမည်။ တစ်ကိုယ်ရည်သန့်ရှင်းရေးနှင့် ပတ်သက်သည့် ညွှန်ကြားချက်များလက်တွေ့ကျင့်သုံးရန်ဆော်ဩပေးခြင်းနှင့် လုပ်သားများ သိရှိအောင် ဖြန့်ဝေပေးရမည်။ သန့်စင်ခန်းများနှင့် ကိုယ်လက်ဆေးကြော သန့်စင်ရမည့်နေရာများကို အလွယ်တကူသုံးစွဲနိုင်အောင်ထားပေးရမည်။ မိလ္လာရေနှင့် စွန့်ပစ်အညစ်အကြေးရေများကို အန္တရာယ်မရှိအောင်ဂရုတစိုက်စွန့်ပစ်ရမည်။ အလုပ်သမားများ၏ ဘဝသာယာဝပြောရေး၊ ကျန်းမာရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုကို ကာကွယ်သည့် အရည်အသွေး ကောင်းမွန်သော ထွက်ကုန်များရရှိရန် သီးနှံအလိုက်နည်းလမ်းမှန်ကန်စွာ ပြုစုစောင့်ရှောက်ဆောင်ရွက်ရမည်။